

Aihe: Kriteeristö luonnonlaidunlihan tuotannolle Suomessa

Saate: Kommenttipyyntö ehdotuksesta luonnonlaidunlihan tuotannon kriteereiksi

Tausta

Metsälaidunhanke eli ”Puustoisten perinneympäristöjen hoito luonnonlaiduntamisella” on [METSJO-ohjelman](#) tukema hanke. Sen toteuttamisesta vastaavat WWF Suomi ja Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio.

Osana metsälaidunhanketta WWF ja Tapio kehittävät yhdessä eläintuottajien kanssa kriteerejä luonnonlaidunlihan tuotannolle Suomessa. Luonnonlaidunlihalla tarkoitetaan lihaa, joka saadaan osan vuodesta vapaana luonnonlaitumilla laiduntavista eläimistä, kuten naudoista ja lampaista. Kriteerien kehittämisen mallina on Ruotsin vastaava järjestelmä. Ruotsin markkinoilla sertifioitua luonnonlaidunlihaa (naturbeteskött) on ollut tarjolla jo kymmenen vuoden ajan.

Tarve ja tavoitteet

Laiduntaminen luonnonympäristössä on yksi harvoista ruoantuotantotavoista, jotka parantavat luonnon monimuotoisuutta. Sen avulla voidaan pelastaa katoamassa olevia perinneympäristöjä, kuten niittyjä ja hakamaita, ja niillä asuvia uhanalaisia eläin- ja kasvilajeja. Laiduntaessaan perinneympäristöissä eläimet estävät näiden arvokkaiden alueiden umpeen kasvamisen ja häviämisen.

Paitsi perinneympäristöjä, laiduntaminen luonnonympäristössä hyödyttää myös laiduneläimiä, tuottajia ja kuluttajia. Laiduntaminen on naudoille ja lampaille luonnollista ja lajinmukaista elämää. Luonnonlaitumilla tuotettu liha on korkealuokkaista, ja tuottaja voi saada siitä paremman hinnan. Kuluttajalle luonnonlaidunliha puolestaan tarjoaa luotettavan, ympäristöä hyödyttävän vaihtoehdon.

Tarve yhteisten kriteerien laatimiselle on syntynyt myös kiinnostuksen lisääntymisestä. Yhteisten kriteerien on tarkoitus toimia niin kuluttajan kuin tuottajankin turvana.

Työryhmä

Metsälaidunhankkeen luonnonlaidunlihan kriteerejä kehittävä työryhmä perustettiin syksyllä 2012. Marraskuussa 2012 järjestettiin sidosryhmille seminaari, jossa alustavia kriteereitä esiteltiin. Seminaarin tarkoituksena oli kerätä ideoita ja kommentteja kriteereihin jo työn alkuvaiheessa sekä pitää kriteerien laadintaprosessi alusta alkaen avoimena.

Suomen kriteerien pohjana toimivat WWF Ruotsin kehittämät kriteerit luonnonlaidunlihan (naturbeteskött) tuotannolle, mutta Ruotsin järjestelmästä poiketen Suomessa kriteerit on laadittu nautojen lisäksi myös lampaille.

Kriteerien laadinnan keskeisenä periaatteena on hyödyntää mahdollisimman pitkälle kaikkea jo olemassa olevaa säädöstä ja ohjeistoa, mm. maatalouden ympäristöohjelmaa. Maatalouden uuden ohjelmakauden valmistelu on vielä kesken, ja työryhmä on laatinut kriteerit uuden ohjelman tämänhetkistä valmistelutilannetta mukaillen. Lakien, asetusten ja muiden säädösten tuomia minimitasoja ei varsinaisissa kriteereissä ole kirjoitettu auki, mutta tämä tullaan tekemään siinä vaiheessa, kun kriteeristö on valmis ja siitä aletaan tiedottaa kuluttajille.

Nyt (maaliskuussa 2013) talven 2012–2013 aikana edelleen työstetyt kriteerit lähetetään avoimelle kommenttikierrokselle. Kommentit käsitellään ja kriteeristö viimeistellään kevään ja kesän 2013 aikana.

Kommentit pyydetään lähettämään 22.4.2013 klo 16 mennessä osoitteeseen elina.erkkila@wwf.fi.

Työryhmän jäsenet:

- Lammasyhdistys, Janne Jokela
- Pihvikarjaliitto, Fredrik von Limburg Stirum
- Pihvikarjaliitto, Antti Toivonen
- Metsälaidunhankkeen neuvoja: Jukka Tobiasson (lammaspuolen tuottaja)
- Metsälaidunhankkeen neuvoja: Jari Ukkonen (nautapuolen tuottaja)
- WWF Suomi: Panu Kunttu
- WWF Suomi: Petteri Tolvanen
- WWF Suomi: Elina Erkkilä

Työryhmän esitys kriteereiksi

1. Yleinen ympäristöjärjestelmä

- Tila kuuluu maatalouden ympäristötukeen (uusi ohjelmakausi: ympäristöjärjestelmään) tai täyttää ympäristötuen vaatimukset muuten

2. Jäljitettävyys ja erotettavuus

- Tuotteesta löytyy tilan nimi
- Tuotteesta löytyy tuotteen nimi ja/tai logo
- Pidetään ”lokkokirjanpitoa” kuvaamaan millä laitumilla eläin on ollut

3. GMO ja jalostus

- GMO kylvösiemeniä, istutusmateriaalia ja rehua ei saa käyttää
- Belgian sinistä karjaa (=Belgisk blå-boskap) tai sen risteymiä ei saa pitää
- Jalostusta tulee harjoittaa siten että eläinten terveyttä suositaan ja poikimiskomplikaatioita minimoidaan

5. Eläinten hyvinvointi

- Eläimen tulee kuulua tai täyttää eläinten hyvinvointituen perusehdot tai luonnonmukaisen kotieläintuotannon ehdot
- Talvikasvatuksessa käytetään kuivikepohjaista kasvattamoa
- Eläin kasvatetaan siten että se ei ole kytkettynä muuten kuin tarpeen vaatiessa toimenpiteitä tehtäessä

6. Rehu, vesi ja ruokinta

- Rehun ja sen raaka-aineiden alkuperä ja muut tiedot tulee kirjata ylös ja säilyttää vähintään kolme vuotta
- Nautojen ravinnosta vähintään 70 % tulee olla karkearehua tai laidunruokintaa sisäruokintakautta vastaavana aikana. Karkearehuksi lasketaan laidun, säilörehu, heinä, olki, vihantarehu, maissi- ja viljasäilörehu, juurikasmassa (ei juurekset ja peruna)
- Vuositasolla 100% rehusta kotimaista tai luomua ei kuitenkaan soijaa

7. Luonnonlaitumet

- Yli puolet laitumista tulee olla luonnonlaitumia. Peltomaalla olevaa laidunta ei lasketa luonnonlaitumeksi. Maanmuokkaus on kielletty luonnonlaitumilla. Luonnonlaitumille ei saa

ruiskuttaa/levittää kemiallisia rikkakasvien torjunta-aineita, lannoitteita tai kalkkia. Maa-ainesten ottaminen on kielletty.

- Suomessa on kolme eri laidunkauden pituutta tukialueiden mukaisesti (A ja B alue 4 kuukautta, C1 ja C2 3 kk ja C2P, C3 ja C4 2kk), eläinten tulee laiduntaa luonnonlaitumilla vähintään puolet laidunkauden pituudesta
- Luonnonlaitumella tarkoitetaan tässä seuraavia alueita:

Maatalouden tulevan ympäristötukijärjestelmän mukaiset perinnebiotoopit:

- keto
- rantaniitty
- lehdesniitty
- hakamaa
- metsälaidun
- nummi

Muut tässä kriteeristössä luonnonlaitumiksi luettavat alueet:

- Natura-alue (muu kuin pelto, silloin kun laiduntamisesta ei ole haittaa alueelle)
 - lumo-yleissuunnitelmakohde
 - pellon metsäsaareke
 - reunavyöhyke
 - muinaisjäännöskohde (silloin kun laiduntamisesta ei haittaa kohteelle)
 - uhanalaisen lajin elinympäristö ELY-keskuksen rajauspäätöksen mukaisesti (silloin kuin laiduntamisesta ei aiheudu haittaa)
 - suojavyöhykkeet
 - kosteikot
 - ruovikot
 - pysyvät laitumet (koodi B)
 - metsät
 - entiset lumo-erityistukisopimukseen kuuluvat kohteet sekä muut alueet, jotka alueellinen ELY-keskus arvioi luonnonlaitumiksi sopiviksi alueiksi
-
- Eläimen tulee laiduntaa luonnonlaitumilla kaikki laidunkaudet syntymästään/ tilalle hankinnastaan alkaen lukuun ottamatta laidunkautta, jonka aikana tai jonka jälkeisenä talvena eläin teurastetaan
 - Jokaisen eläimen on kuitenkin laidunnettava ainakin yksi kokonainen laidunkausi luonnonlaitumilla täyttääkseen luonnonlaidunlihan tuotannolle asetetut kriteerit
 - Luonnonlaitumien laidunpaineen täytyy olla sopiva (millä tarkoitetaan alueella sellaista eläinmäärää, joka laidunnuksellaan selvästi edistää alueen kasvillisuuden monimuotoisuutta, mutta tuottaa kuitenkin eläimille riittävästi ravintoa)
 - Luonnonlaitumia ei lannoiteta
 - Luonnonlaitumilla ei saa käyttää glyfosaattia tai muita kemiallisia kasvinsuojeluaineita

- luonnonlaitumille ei saa viedä lisäruokaa poikkeuksena houkuttelutarkoituksien siirtojen yhteydessä muille kuin vasikoille 1.8 alkaen
- luonnonlaitumet on aidattava erikseen lannoitettavista alueista

Lisätietoja:

Petteri Tolvanen, WWF Suomi, petteri.tolvanen@wwf.fi, puh. 0400 168 939